

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 194 sahifa,
6-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Fizika ta'limida integratsiyalashgan yondashuv: mazmuni va ahamiyati.....	10
<i>Doniyorova Iroda Baxtiyor qizi</i>	
Zamonaviy boshlang'ich ta'lim: milliy dastur, kompetensiya va xorijiy tajriba integratsiyasi.....	14
<i>Omonova Nilufar Parda qizi</i>	
The Role of Environmental Project-Based Learning in Developing EFL Learners' Productive Skills.....	19
<i>Xujanova Shaxina Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda integratsiyalashgan ta'limning pedagogik aspektlari	24
<i>Eshpo'latova Elnora Yo'ldoshovna</i>	
Talabalarda stressga barqarorlikning nazariy va amaliy tahlili.....	29
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Maxmudova Shahzoda Maksudovna</i>	
Malakaviy o'quv amaliyoti jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda didaktik ta'minotning ahamiyati.....	32
<i>Ramozonova Bahroy Sadriddinovna</i>	
Oliy ta'limda raqamli pedagogikaning institutsionallashuvi: boshqaruv, siyosat va raqamli transformatsiya strategiyalari.....	36
<i>Nuraliyeva Dilshoda Yo'ichiboy qizi</i>	
Aholini jismoniy sog'lomlashtirishda sog'lomlashtiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi.....	41
<i>V. Sh. Raximov</i>	
O'spirinlik davrida motiv va motivatsion sohalarning kasb tanlashdagi o'rni	46
<i>Rayimqulova S., Pulatova R., Do'smatova S., Matyakubova Shohista Odamboy qizi</i>	
Tarbiyachi shaxsining shakllanishida psixologik determinantlarning roli	51
<i>Vasila Yusupova</i>	
Kasbiy ta'lim o'quvchilarini ijodiy qobiliyatini oshirishda xorijiy tajribalardan foydalanish	55
<i>B. X. Sharopov</i>	
Raqamli axborot makonida gumanistik g'oyalarni integratsiyalashning nazariy konsepsiyasi	59
<i>Isanov Najotbek Ilmamat o'g'li</i>	
Fanlararo integratsiya asosida o'quvchilarda iqtisodiy bilimlarni rivojlantirish imkoniyatlari.....	63
<i>J. M. Fayzullayev, Ortiqova E'zoza Olimjon qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari	67
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Xalqaro ta'lim dasturlari asosida kasbiy ta'lim muassasalarida metakognitiv kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	70
<i>S. A. Qarshiboyev</i>	
Ijtimoiy media kontentlari orqali talabalarda fuqarolik pozitsiyasini shakllantirishning nazariy asoslari.....	74
<i>Suyunov Rustam Sadriddinovich</i>	
Ko'p tilli muhitda ingliz tilini o'rganishning lingvistik xususiyatlari	78
<i>Teshaboyeva Mohichexra Sohibjon qizi</i>	
Axborotlashgan jamiyat sharoitida bo'lajak pedagoglarning mediakompetentligini rivojlantirish zarurati.....	81
<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i>	
O'quvchilarda badiiy matn leksikasini o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar: muammo va yechim.....	85
<i>Xamroyeva Dilnoza Jahongir qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini ma'naviy tarbiyalashda Ahmad al-Farg'oniy asarlarini kompyuter imitatsion modellari asosida o'qitish metodikasi.....	89
<i>S. S. Qulmurodova</i>	
Enhancement of Periodontal Disease Management Strategies in Individuals With Chronic Hepatitis C Following Attainment of a Sustained Virological Response.....	92
<i>Makhmudova Ugiloy Bakhtiyorovna</i>	

Epithelial-Mesenchymal Transition's Possible Role in the Pathogenesis of Periodontitis (Literature Review).....	95
Burkhonova Zараfruz Kobilovna	
Gamifikatsiya asosida bo'lajak oligofrenopedagoglarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish texnologiyalari mexanizmini tatbiq etish	102
Bozorboyev Javlon	
Bo'lajak chizmachilik o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish omillari.....	106
Jamilova Dilsuza To'lqin qizi	
Elektir va magnit maydonida yorug'likning ikkilamchi sinishi.....	110
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Alimardonov Husan Yorqin o'g'li, Ismatullayev Sayfiddin Panji o'g'li	
Lazer texnologiyalarining zamonaviy qo'llanilishi	114
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Muminova Sevinch Kamoliddin qizi, Begnayeve Dilbar Bobonazar qizi	
Fotometrik kattaliklar	117
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Mamatqulova Zebo Komiljon qizi, Xolmaxmatova Sevara Sirojiddin qizi	
Qutublangan yorug'lik manbalari	121
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Turdimurodova Kumushbibi, Normuminova Madina	
Tabiatdagi optik hodisalar	125
Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Qudratova Sevinch Otabek qizi, Ulasheva Ruxshona Rustam qizi	
Rus tilini o'qitishda kompetensiyaga asoslangan innovatsion yondashuvlardan foydalanish	129
Erkinova Nozima Utkir qizi	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarning ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasini tadqiq etishning ilmiy-metodologik tahlili	133
Ikmatullayev G'. Z.	
Raqamli ta'lim platformalarida matematika o'qitishda sun'iy intellekt yordamida baholash tizimini takomillashtirish	136
Mirzayeva Shahlo Abduraxmanovna, Akbarov Ulug'bek, Abdivaliyeva Umida	
Linguistic and Pedagogical Foundations of Teaching English as a Foreign Language in The Uzbek Context.....	140
Shokirova Mushtariy	
Sun'iy intellektning ta'lim jarayonidagi transformatsion roli	144
Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li	
Enhancing Collaborative Learning and Peer Feedback in EFL Classrooms Through Padlet: a Digital Approach to Group Work and Assessment.....	148
Veronica Khatamova	
Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning rasmlar asosida aqliy faoliyatini rivojlantirishning vizual-didaktik texnologiyalarini takomillashtirish.....	152
Meliqo'ziyev Abduraxmonjon Qahramonjon o'g'li	
Emotsional intellekt – hr menejerlarning qaror qabul qilish kompetensiyasining determinanti sifatida	157
Abdukarimov Muhammadjon Muratovich	
O'g'il bolalarni mustaqil oilaviy hayotga tayyorlashning tizimli-pedagogik modeli: nazariya, metodologiya va amaliyot	162
Islamova Fotima Shamsiddinovna	
Barkamol yosh avlod fazilatlarini shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'рни.....	170
Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna	
Development of Prevention of Professional-Pedagogical Deformation on the Basis of Health-Saving Technologies in Higher Educational Institutions.....	174
Saidova Parvina Mirzo kizi	
O'zbek xalq pedagogikasi mazmuni asosida talabalarni oilaviy hayotga tayyorlashning ilmiy nazariy asoslari	178
Rahmonqulova Guliza Faxriddin qizi	

Bolalarning maktabgacha yosh davrida emotsional rivojlanishiga oid nazariy qarashlar tavsifi.....	182
Abduraxmonova Gulmira Arapjon qizi, Yuldasheva Umida Maxmudovna	
Alohida ehtiyojli bolalar uy ta'limini tashkil etishning korreksion pedagogik tizimining tarkibiy komponentlari.....	186
Jo'raxo'jayev Muhammadazizxo'ja Xalilxo'ja o'g'li	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalarining ahamiyati.....	190
Umida Marasulova	

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA MULTIMEDIA VOSITALARINING AHAMIYATI

Umida Marasulova

Qarshi xalqaro universiteti "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasida dotsenti,
pedagogika fanlari nomzodi

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3779-935X>

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia vositalaridan foydalanishning pedagogik, psixologik va didaktik jihatlari IMRAD yondashuvi asosida tahlil qilingan. Xorijiy va mahalliy tadqiqotlar o'rganilib, multimedia texnologiyalarining bolalar kognitiv rivojlanishi, motivatsiyasi va ta'lim samaradorligiga ta'siri ochib berilgan. Shuningdek, multimedia vositalarini ta'lim jarayoniga joriy etishdagi muammolar hamda ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, multimedia, raqamli pedagogika, interaktiv ta'lim, kognitiv rivojlanish, ta'lim texnologiyalari, motivatsiya.

Abstract: This article analyzes the pedagogical, psychological, and didactic aspects of using multimedia tools in preschool educational institutions based on the IMRAD approach. International and domestic studies examining the impact of multimedia technologies on children's cognitive development, motivation, and learning effectiveness are reviewed. The paper also discusses the challenges of integrating multimedia into the educational process and provides evidence-based recommendations for overcoming them.

Key words: preschool education, multimedia, digital pedagogy, interactive learning, cognitive development, educational technologies, motivation.

Аннотация: В данной статье анализируются педагогические, психологические и дидактические аспекты использования мультимедийных средств в дошкольных образовательных организациях на основе подхода IMRAD. Изучены зарубежные и отечественные исследования, раскрывающие влияние мультимедийных технологий на когнитивное развитие детей, их мотивацию и эффективность обучения. Также рассмотрены проблемы внедрения мультимедиа в образовательный процесс и предложены научно обоснованные рекомендации по их устранению.

Ключевые слова: дошкольное образование, мультимедиа, цифровая педагогика, интерактивное обучение, когнитивное развитие, образовательные технологии, мотивация.

KIRISH

XXI asr ta'lim tizimi raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'liq holda rivojlanmoqda. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichida multimedia vositalaridan foydalanish bolaning bilish jarayonlarini tezlashtirish va o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Piaget bolalar tafakkuri vizual va amaliy tajriba asosida shakllanishini ta'kidlaydi. Shu nuqtai nazardan multimedia vositalari bolaning ko'rish, eshitish va harakat kanallari orqali kompleks o'rganish imkonini yaratadi.

Mayer esa multimedia o'qitish nazariyasida "odamlar so'z va tasvirni birgalikda qabul qilganda bilimni yaxshiroq o'zlashtiradi" deb ta'kidlaydi.

Muammo shundaki, ko'plab maktabgacha ta'lim tashkilotlarida multimedia imkoniyatlaridan to'liq va metodik jihatdan to'g'ri foydalanilmayapti.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tadqiqot multimediya vositalarining maktabgacha ta'lim jarayonidagi pedagogik samaradorligini aniqlash maqsadida kompleks metodologik yondashuv asosida amalga oshirildi. Tadqiqotda nazariy, empirik va qiyosiy tahlil usullari integratsiyalashgan holda qo'llanildi.

Nazariy tahlil bosqichida multimedia ta'limining psixologik-pedagogik asoslari chuqur o'rganildi. Bunda quyidagi ilmiy manbalarga tayangan holda konseptual asos ishlab chiqildi:

- J. Piaget - kognitiv rivojlanish bosqichlari va bolaning sensor-motor hamda preoperatsion tafakkur xususiyatlari^[7];
- L. Vygotsky - yaqin rivojlanish zonasi (ZPD) va ijtimoiy interaktiv o'qitish modeli^[8];
- R. Mayer - multimedia o'qitishning kognitiv nazariyasi (Cognitive Theory of Multimedia Learning)^[9];
- J. Bruner - kashfiyotga asoslangan o'qitish (discovery learning) va spiral o'quv modeli^[10].

Shuningdek, UNESCO (2021-2024) va OECD Education Reports materiallari tahlil qilinib, raqamli ta'lim muhitining global tendensiyalari, erta bolalik ta'limida texnologiyalarning o'rni va inklyuziv yondashuvlar o'rganildi.

Nazariy tahlil natijasida multimedia vositalarining quyidagi funksional asoslari aniqlandi:

- kognitiv yuklamani optimallashtirish;
- vizual-audial integratsiya orqali bilimni mustahkamlash;
- motivatsiyani oshirish;
- interaktiv o'quv muhitini yaratish.

Sifatli tadqiqot bosqichida real pedagogik amaliyot o'rganildi. Ma'lumotlar quyidagi usullar orqali yig'ildi:

1. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ishlovchi tarbiyachilar va metodistlar bilan suhbatlar olib borildi.
2. Suhbatlar multimedia vositalaridan foydalanish tajribasi, qiyinchiliklar va samaradorlikka oid fikrlarni aniqlashga qaratildi.
3. Ta'lim jarayonida multimedia (interaktiv doska, audio-video materiallar, animatsiyalar) qo'llanilishi bevosita kuzatildi.
4. Kuzatuv jarayonida bolalarning diqqat darajasi, faollik darajasi, topshiriqlarni bajarish tezligi, emotsional reaksiyalari qayd etildi.
5. Sifatli tahlil natijalari multimedia vositalari bolalarda o'quv motivatsiyasini oshirishi, faol ishtirokni kuchaytirishi, vizual xotirani rivojlantirishi kabi jihatlarni tasdiqladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Qiyosiy tahlil bosqichida ilg'or ta'lim tizimlari o'rganildi va ular o'zaro solishtirildi.

Tadqiqot quyidagi mamlakatlar tajribasiga asoslandi:

- **Finlyandiya** - bolaga yo'naltirilgan ta'lim, o'yin orqali o'qitish va raqamli vositalarning tabiiy integratsiyasi;
- **Yaponiya** - texnologik intizom, vizual modellashtirish va erta STEM yondashuvi;
- **AQSH** - raqamli platformalar, interaktiv dasturlar va adaptiv learning tizimlari.

Qiyosiy tahlil natijasida quyidagi umumiy xulosalar chiqarildi:

- barcha rivojlangan tizimlarda multimedia "asosiy vosita" emas, balki "qo'llab-quvvatlovchi muhit" sifatida ishlatiladi;
- o'qituvchi rolidan ko'ra "moderator va fasilitator" modeli ustun;
- bolalarda mustaqil o'rganish ko'nikmasi rivojlantiriladi.

Tizimlashtirish usuli

Multimedia vositalarini pedagogik funksiyalariga ko'ra tizimlashtirish amalga oshirildi. Bunda ularning ta'lim jarayonidagi funksional roliga asoslangan tasnif ishlab chiqildi:

1. **Axborot beruvchi vositalar** (video darslar, animatsiyalar, prezentatsiyalar);
2. **Interaktiv vositalar** (ta'limiy o'yinlar, simulyatsiyalar, interaktiv doskalar);
3. **Motivatsion vositalar** (gamification elementlari, mukofot tizimlari);
4. **Diagnostik vositalar** (test platformalar, adaptiv baholash tizimlari);
5. **Korreksion vositalar** (individual o'qitish dasturlari, logopedik multimedia materiallar).

Tizimlashtirish natijasida multimedia vositalarining ta'lim jarayonida bir-birini to'ldiruvchi va integrativ xarakterga ega ekani aniqlandi.

Qo'llanilgan metodlar kombinatsiyasi tadqiqotga kompleks yondashuvni ta'minladi. Nazariy tahlil konseptual asosni yaratgan bo'lsa, sifatiy va qiyosiy tahlil amaliy isbotni berdi, tizimlashtirish esa pedagogik modelni shakllantirishga xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari quyidagilarni ko'rsatdi:

Multimedia vositalarining ta'limga ta'siri 78% pedagoglar multimedia bolalar qiziqishini oshirishini ta'kidladi. 65% pedagoglar vizual materiallar eslab qolishni kuchaytiradi deb hisoblaydi interaktiv o'yinlar bolalar faolligini 2 barobar oshiradi.

Vygotsky nazariyasiga ko'ra, multimedia vositalari bolaning "yaqin rivojlanish zonasi"ni kengaytiradi.

Finlyandiyada raqamli o'yinlar orqali o'qitish 30% samaradorlik oshirgan.

Yaponiyada robotlashtirilgan multimedia muhiti bolalarda mustaqil fikrlashni kuchaytirgan.

AQShda "digital storytelling" bolalar nutq rivojini yaxshilagan.

Bugun milliy kontentni rivojlantirishda uchraydigan muammolar texnik baza yetishmasligida, pedagoglarning raqamli kompetensiyasi pastligi, ekranga qaramlik xavfi

Tadqiqot natijalari multimedia vositalari maktabgacha ta'limda yuqori pedagogik samara berishi mumkinligini ko'rsatdi. Biroq ularni samarali joriy etish bir qator omillarga bog'liq.

Bruner ta'kidlaganidek, ta'lim jarayonida vizual va amaliy vositalar bilimni chuqurlashtiradi. Demak, pedagog multimedia vositalarini metodik jihatdan to'g'ri qo'llay olishi kerak.

Infratuzilma yetishmasligi multimedia samaradorligini cheklaydi.

Ekrandan ortiqcha foydalanish bolalar diqqat doirasini qisqartirishi mumkin. Shu sababli balans muhim.

Pedagogik tavsiyalar interaktiv kontentni milliyalashtirish, pedagoglar uchun raqamli treninglar, multimedia va o'yin texnologiyalarini integratsiya qilish sanitar meyorlarga rioya qilish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha ta'limda multimedia vositalari ta'lim samaradorligini oshirishda strategik ahamiyatga ega. Ular bolaning kognitiv, ijodiy va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi. Biroq ulardan samarali foydalanish pedagogik kompetensiya, infratuzilma va metodik yondashuvga bog'liq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xamdamova M. Maktabgacha ta'limda o'yin texnologiyalari: Darslik. Toshkent, 2024. K-57945
2. Ibragimova G.N. Maktabgacha ta'limda pedagogik diagnostika. O'quv qo'llanma. Toshkent, Nodirabegim, 2021. K-53328.
3. "2017-2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi". O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947 sonli Farmoni.
4. "Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida". O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentyabrdagi PF-5198-sonli Farmoni.
5. "2017-2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida". O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 29-dekabrdagi PQ-2707-sonli Qarori.
6. Piaget, J. (1972). The Psychology of the Child. Basic Books.
7. Mayer, R. E. (2001). Multimedia Learning. Cambridge University Press.
8. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society. Harvard University Press.
9. Bruner, J. (1966). Toward a Theory of Instruction. Harvard University Press.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.